



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

Kadına yönelik şiddet, yalnızca bireysel bir "akıl hastalığı" ya da ceza hukuku içinde değerlendirilecek münferit olaylar değil; devlet politikaları, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, cezasızlık kültürü ve patriyarkal yapının doğrudan ürünü olan sistematik bir şiddet rejimidir. İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi Kadın Komisyonu tarafından hazırlanan 1 Kasım 2024 – 1 Kasım 2025 tarihli Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kadına Yönelik Şiddet Raporu, bölgede kadınların yaşam hakkının ağır tehdit altında olduğunu ortaya koymaktadır.

Raporda yalnızca fiziksel şiddet değil; psikolojik, ekonomik, cinsel ve toplumsal cinsiyet temelli şiddet biçimlerinin kadınların yaşamını doğrudan etkilediği vurgulanmaktadır. Devletin koruyucu mekanizmaları işletmemesi, kolluk ve yargı makamlarının ihmali, şiddeti görünmez kılmakta ve faillerin cesaretlenmesine yol açmaktadır.

Bölge genelinde en az 46 kadının "şüpheli biçimde" yaşamını yitirdiği bildirilmektedir. Bu ölümlerde fail ya hiç tespit edilememiş ya da soruşturmalar etkin yürütülmemiştir. "Şüpheli kadın ölümü" kavramı, devletin görevini yerine getirmediği koşullarda gerçekliği perdeleyen bir söylem haline gelmiştir. Şiddetin faili çoğunlukla "aile" içi erkek olup, toplumda "özel alan" gerekçesiyle görünmezleştirilmektedir. Bu söylem, kadınları yalnızlaştıran ve onları hayatta tutabilecek toplumsal destek mekanizmalarını ortadan kaldıran yapısal bir şiddet biçimidir.

Rapora göre ev içi şiddet kapsamında Bölgede en az 29 kadın yaşamını kaybetmiş, 9 kadın yaralanmıştır. Yaralı vakaların çoğu dahi kayıt dışı kalmakta, "aile meselesi" gerekçesiyle soruşturma süreçlerine ulaşamamaktadır. Bir yılı "Aile Yılı" ilan eden hükümet politikalarının, kadın cinayetlerini azaltmak yerine aileyi kutsayan yapıları güçlendirdiği; kadınları şiddet karşısında daha savunmasız hale getirdiği raporda açıkça görülmektedir.

Raporda ayrıca en az 5 kadının ekonomik ve psikososyal baskılar sonucunda intihar ettiği tespit edilmektedir. Bu vakalar yalnızca bireysel dramatik kararlar değil; toplumsal cinayetlerdir. Devlet tarafından sunulmayan destek mekanizmaları, sistematik dışlanma ve erkek şiddeti baskısı kadınları hayatlarına son vermeye itmektir.

Kadınlara yönelik şiddetin hapisanelerdeki biçimleri de raporda ayrıntılıdır. Mahpus kadınlara yönelik çıplak arama, sevk süreçlerinde taciz, psikolojik şiddet, sağlık hakkına erişimde

engellemeler, devletin kendi eliyle yürüttüğü şiddet pratiklerini göstermektedir. Şiddeti uygulayan görevliler hakkında soruşturmaların açılmaması, açık bir kurumsal cezasızlık politikası anlamına gelmektedir.

LGBTI+ bireyler toplumsal nefret söylemi ve cezalandırıcı devlet pratiklerinin hedefi haline gelmiş; cinayetlere varan şiddet biçimleri raporun önemli bölümünü oluşturmuştur. Toplumsal cinsiyet normlarına uymayan bireylere karşı işlenen nefret suçlarının soruşturulmaması ya da “adli vaka” olarak gösterilmesi, sistematik şiddeti derinleştirmektedir.

Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı, şiddetle mücadelede hukuki çerçeveyi zayıflatmış, fail erkeklere fiilen cesaret vermiş; kadınların ve kız çocuklarının güvenliğine yönelik koruma mekanizmalarını çökertmiştir. Sözleşmeden çıkışın ardından şiddet vakalarının artması bu durumun en somut göstergesidir.

Bölgede süregelen çatışmalı süreçler ve Kürt meselesinde barışçıl ve demokratik çözümün askıya alınması, kadınlar üzerinde hem doğrudan hem dolaylı etkilere sahiptir. Göç, yoksulluk, şiddet, militarizasyon ve toplumsal baskı, kadınları daha kırılgan hale getirmekte; kamusal alanda katılım ve söz hakkını sınırlamaktadır. Kadınların çözüm süreçlerine katılımı engellendiğinde sürdürülebilir bir barış da mümkün değildir.

Bu bağlamda;

- 1- İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararının ardından Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kadın cinayetlerinin ve şiddet vakalarının yıllık seyri nedir? 1 Kasım 2024–1 Kasım 2025 döneminde kaç kadın yaşamını kaybetmiştir?
- 2- Raporda yer alan en az 46 “şüpheli kadın ölümü” vakasına ilişkin soruşturmaların kaç sonuçlandırılmıştır? Faillerin tespit edilmediği dosyaların gerekçesi nedir?
- 3- Ev içi şiddet sonucu yaşamını yitiren 29 kadın vakasında aile içi şiddet mekanizmalarına başvurulup başvurulmadığı tespit edilmiş midir? Başvuru yapılan dosyalarda koruma kararlarının uygulanmama nedenleri nedir?
- 4- Raporda en az 5 kadının intihar ederek yaşamını kaybettiği belirtilmiştir. Bakanlık bu vakaları toplumsal cinayet olarak tanımlamakta mıdır? İlgili ailelere veya mağdur yakınlarına destek sunulmuş mudur?
- 5- Bölgedeki kadınların kolluk kuvvetlerine başvuru süreçlerinde karşılaştıkları engellere yönelik Bakanlık tarafından yürütülen bir izleme veya şikayet kayıt sistemi var mıdır?
- 6- LGBTI+ bireylere yönelik nefret temelli saldırı ve cinayet vakalarında Bakanlığın koruma mekanizmaları ne şekildedir? Kaç dava nefret suçu kapsamında değerlendirilmiştir?
- 7- Kadınlara yönelik koruyucu tedbir kararlarının uygulanmaması sonucu gerçekleşen cinayet veya ağır yaralanma vakaları için Bakanlığın önleyici veya yaptırım mekanizması bulunmakta mıdır?
- 8- Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da kadın sığınma evlerinin sayısı nedir? Bölge dağılımına göre kapasite ve doluluk oranları nedir? Bu evlere erişim için dilsel ve kültürel engellerin kaldırılması amacıyla yürütülen çalışmalar var mıdır?

- 9- Raporda yer alan hapisanelerdeki çıplak arama ve psikolojik Şiddet uygulamaları hakkında Bakanlığın inceleme ve denetim mekanizması var mıdır? Söz konusu vakalarla ilgili kaç görevli hakkında iŐlem yapılmıŐtır?
- 10- Őiddete maruz kalan kadınların ekonomik bağımsızlığını güçlendirmek adına bölgede yürütülen istihdam, eğitim veya sosyal destek programlarının bütçesi ve sonuçları nedir?